

მწყმესი

მე ვარ მწყმესი კეთილი: მწყმესმან კეთილმან სული თვისი დაჰსდვის ცხოვართათვის. (იოან. 10—11).
ვპოვე ცხოვარი ჩემი წარწყმედული. ესრეთ იოს სინარული ცათა შინა, ერთისათვის ცოდვილისა. (ლუკ. 15—4).
მოვედით ჩემდა ყოველნი მაშურალნი და ტვირთ-მკიმენი და მე განგისვენო თქვენ. (მათ. 11—28).

№ 2

1883—1894

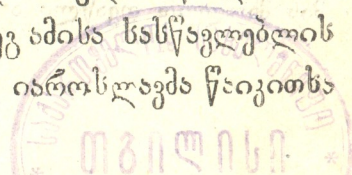
30 ანგარი.

შინაარსი: დღესასწაულობა ქეთ. სას. სასწავლებელში.—ქართლ-კახეთის მთელი ეპარქიის სამღვდელოების დეპუტატების კრებისა გამო ქ. თბილისში ოქტომბრის 8—14-დღე.—ახალი ამბები და შენიშვნები.—დრო და საუკუნე.—ქართული აპოკრიფები.—სასარგებლო ცოდნა, ავადმყოფობა ფუტკრებისა.—კალენდარული ცნობა.—განცხადებანი.

დღესასწაულობა ქუთაისის სასულიერო სასწავლებელში 26 იანვარს.

26 იანვარს ქუთაისის სასულიერო სასწავლებელმა დიდის ამბით იღვესასწაულა ხსენება წმიდა მეფის დავით აღმაშენებლისა, რომლის სახელობაზე ამ სასწავლებელში დაარსებულია ძმობა ღარიბ მოწაფეთა შესაწყვენლად. ამ დღეს სასწავლებლის ეკლესიაში სწირა ყოვლად სამღვდელო იმერეთის ეპისკოპოსმა კაბრიელმა. წირვაზე კალობდა ამ სასწავლებლის მოწაფეთაგან შემდგარი 2 გუნდი

რუსულად და ქართულად. წირვის კათაგების შემდეგ კარდსდილ იქმნა ჰარაკლისი წმ. მეფის დავით აღმაშენებლის სახელობაზე. ჰარაკლისის კათაგების შემდეგ აქტი იყო სასწავლებლის ერთ დიდ დარბაზში. აქტზე დაესწრო ყოვლად სამღვდლო კაბრიელი, მრავალი სამღვდლო და საერო პირი, სასწავლებლის მასწავლებელი და მოსწავლენი. ჰირველად მოსწავლეთაგან შედგენილმა მგალობელთა გუნდმა იკალობა: «დღეს მადლმან სულისა წმიდისამან შეგკურინა ჩვენ». შემდეგ ამისა სასწავლებლის შედამხედველმა ბ. აღ. იაროსლავმა წაიკითხა

ვრცელი ანგარიში მძობისა. ამ ანგარიშს ჩვენ დავბეჭდავთ შემდეგს ნომერში. ანგარიშის წაკითხვის შემდეგ მკალობლებმა იგალობეს «ცხოვრებისა ზღვა». ამის შემდეგ მეოთხე კლასის ერთმა მოწაფემ კ. ფოცხვერაძეილმა წაკითხა წმიდა დავით აღმაშენებელის ცხოვრების და მოღვაწეობის მოკლე აღწერილობა. შემდეგ მკალობელთა გუნდმა იგალობა ქართულად წმ. დავით აღმაშენებელის ტროპაი. მესამე კლასის მოწაფემ ჰანაჰამ წაკითხა რუსული ლექსი «Дай добрый товарищъ». ამის შემდეგ მეოთხე კლასის მოწაფემ ეუ. ჩინჩალაძემ წაკითხა ლექსი «გელათი», შემდეგ მეოთხე კლასის მოწაფემ ნ. ჯაბიძემ წაკითხა რუსულს ენაზე ლექსი «ПЬСНЬ БЪДНЯКА». ბოლოს მეოთხე კლასის მოწაფემ ი. ჩლაიძემ წაკითხა შემდეგი ლექსი:

რა არის ჩვენი საცოცხლე?

«რა არის ჩვენი სიკოცხლე, თუ არა საქმე კეთილი, თუ არ აღვადგენთ დაცემულს, არ ვექმნეთ ნუგემ-მცემელი, თუ არა ვსდევნით ბოროტსა, მართლას არა ვართ მფარველი? სხვის კენესა თუ არ გვაწუხებს, სხვისა არ ვვესმის ტყვილი?»

ამ აზრის გულსა დანერგვით ვსდევნიდეთ სულ-მოკლეობას, ვსდევნიდეთ ძალას დამხაგრელს და მისსა უსამართ-ლობას; ვსდევნიდეთ კაცის წამბილწველს უწმინდურს ანგა-რებას; ვსდევნიდეთ ყოველს, რაც უშლის კაცისა სულის მადლობას;

მივცით ნიჰსა გზა ფართო, თაყვანისცემა — ღირ-სებას; ნიჰს აძლევს ზენა მხოლოდ კაცს და არა გვარიშვი-ლობა! კაცი ის არის, ვინც არის ზეგარდმო მადლით ცხებული; მის მხოლოდ ღვაწლი არა კეთილ, მიუ მხარე დამ-შენებული».

აქტის გათავებისას იგალობეს რუსულად «ღმერთო დაიცვე მეფე» და ქართულად «ღირს არს ჭემძარიტაღ».

მათი უოვლად უსამღვდელოესობა იმერეთის ეპისკოპოსი გაბრიელი ძლიერ ვაძუოფი-ლი დარჩა მოწაფეების ვალობით და კითხვით, მათმა მეუფებამ ამ დღეს შესწირა ღარიბ მოწაფეთა სასარგებლოდ ასი მანეთი, დეკ, დ. ღამბაშიძემ შესწირა მოწაფეებზე მუქთად დასა-რიკებლად ორასი ცალი მისკან გამოცემული წიგნი «გელათის მონასტერი და ცხოვრება მეფის დავით აღმაშენებელისა», და ფულად 5 მანეთი; დეკანოზმა იოსებ ჭეიშვილმა — 10 მ., დეკანოზმა კიკაჩიშვილმა 3 მ.; ამ სასწავლე-ბლის საპატოო წევრმა ბ. მ. შნეიდერმა 5 მ.; დავით მიქიაშვილმა 5 მ.; ეპარქიალური კან-ცელარჩის მდივანმა 3 მ.; მისმა თანამემწემ ლეონტი ჩაჩანიძემ 3 მ. და სხვებმაც, ვინც კი დაესწრო აქტზე, ვეგლამ შესწირა შემოღობი-სადაგვარად. შემდეგ სიგელისა უოვლად სამღვ-დელო და სხვა საპატოო პირნი მიწვეულ იქმნენ ზედამხედველისაგან საუზმეს სადაც ვეგლა სტუმრებმა ძმურად გაატარეს დრო.

ამ დღესასწაულობას პირველ ადგილს ვუთ-მობთ ჩვენს გამოცემაში მისთვის, რომ ჩვენი სასწავლებლების და ასხალი თაობის აღზრდის საქმე ჩვენში სწორეთ ერთი უდიდესი საქმეთა-განია. არაფერი არ ახარებს სამღვდელოებას და ჩვენ საზოგადოებას ისე, როგორც ის, როდესაც ჩვენს სასწავლებლებში კეთილად და წარ-მატებით მიდის სწავლის საქმე, და როდესაც ამ სასწავლებლებში უფროსთა და მათ თანა-მოსამძახურეთა მორის სუფევს ძმური სიუვარუ-ლი და ურთიერთმორის თანხმობა. სამწუხა-

როდ, სოციალური წესები და მათი დაცვა უნდა იყოს სახელმწიფოს ერთ-ერთი ძირითადი მოვალეობა და მათი დაცვა უნდა იყოს სახელმწიფოს ერთ-ერთი ძირითადი მოვალეობა და მათი დაცვა უნდა იყოს სახელმწიფოს ერთ-ერთი ძირითადი მოვალეობა.

ჩვენ წინათვე გამოვსთქვით ჩვენი აზრი, რომ ბ. ალ. იაროსლავი კარგად წაიკვანდა საქმეს ამ სასწავლებელში, რადგან ამ კაცში ვხედავდით ჩვენ ჭეშმარიტი ქრისტიანე კაცის გულს და არა ისეთ კაცს, რომლის სიტყვა და საქმე ერთიერთმანეთს არ ეთანხმება. ამისთანა კეთილი გულის ბეჭდები კაცს ვერაფერი ვერ დააბრკოლებს, რომ მისდამი რწმუნებული საქმე კეთილად წარმართოს. და აი სწორეთ ამით აიხსნება, რომ ეს კაცი სასწავლებლის ბევრ საქმეებთან ერთად ამ ახლად დაარსებული მშობის საქმეებსაც საჭურველად მართავს და ბევრ ღარიბ მოწაფეს შეძლებას აძლევს, რომ სწავლა შეიძინოს. თუ რამდენი ღარიბი მოწაფისათვის აღმოუჩენია შემწეობა მშობას ამ კაცის წყალობით, ამას შეძევ ნომერში დანი-

ნახავს მკითხველი. სრული იმედია, რომ სამღვდლოება ჯეროვანად დააფასებს ამ კაცის შრომას და მშობის საქმეშიაც აღმოუჩენს იმ თანაგრძნობას, რომელსაც ეს კაცი ასე გულთ სთხოვს მშობის წლიური ანგარიშის ბოლოს იმერეთის სამღვდლოებას მათი შეილებისათვისვე.

ქართლ-კახეთის ეპარქიის მთელი სამღვდლოების დეპუტატების კრებისა გამო ქ. თბილისში ოქტომბრის 8—14-დღე 1893 წ.

(გაგრძელება *)

დიდი ბაასი გამოიწვია სამღვდლოების კრებაზე წინადადებას შემინარიის ეზოს გვერდზე მდებარე ინტენდანტსვოსადმი კუთვნილი სახლების მოპოების შესახებ. შემინარიის მართებლობა, დიდი ხანია, ცდილობს, რომ ცოტათი ადგილი შეიძინოს შემინარიის ეზოს მახლობლად და საზოგადო ბინა ააგოს შემინარიის უველა მაგირდებისათვის. 1889 წელშიაც იყო ამ საგნის შესახებ დეპარტამენტი და კრებამ გარდასწყვიტა სამღვდლოებას გამოეღო 40,000 მან., რომ ამ ფულებით ერთი სახლი მიეშენებიათ შემინარიისათვის და ამ სახლში სურდათ პარალელური კლასების გახსნა. მართალია, სამღვდლოების კრებას გარდააწყვეტინეს სახლის აშენება, მაგრამ ძლიერ მოუთქვრებლად ჯ წინდაუხედავად მოუვიდათ ეს საქმე. ამ სახლის ასაშენებელი ფული, ორმოცი ათასი მ. სანთლის ქარხანას უნდა მიეცა. მაგრამ ის კი ადარ იკითხეს, ჰქონდა ეს ორმოცი ათასი მანეთი სანთლის ქარხანას თუ არა, და ან იყო თუ არა ამ მენობისათვის ადგილი შემინარიის ეზოში?... ამ უკანასკნელ კრებაზე კი სულ სხვანაირად დააუენეს კითხვა. შემინარიის მმართველობამ გამოუცხადა კრებას, რომ შემინარიის მახლობლად ინტენდანტსვოს სახლები ცარიელი რჩება ჯ ადვი-

ლი შესაძლებელია, რომ მთავრობამ ეს სახლები და ადგილი სემინარიას დაუთმო მუქთად ან მკირე ფასით. ამიტომ საჭიროა ვითხოვოთ, რომ ეს სახლები და ადგილი ეგებ მუქთად დაგვითმონო. კრებამ ერთხმად აირჩია ამ საქმის შესახებ კომისია, რომლის წევრებად დანიშნულ იქმნენ სემინარიის რექტორი, და დეკანოზნი ღამბაშიძე და იუნიცკი. კომისიას უნდა შეეღვინა ადრესი სამღვდელთა მხრით ღ მიერთდეს მთავარ-მართებლისათვის ექსარხოსის შუამდგომლობით. კომისიამ ადრესი შეადგინა ღ ხელმოწერილი წარუდგინა მათ მეუფებას.

დგ. ს. დავაღოვი. ადრესი წარდგინდება რიგისამებრ, მაგრამ ჩვენ მაინც ნუ მოვშლით ზრუნვას სემინარიის მახლობლად სახლის ადშენების შესახებ. სამხედრო წოდება დაგვითმობს თუ არა ამ შენობებს მუქთად, ეს დამერთმა უწყის. საჭიროა უურადლება მივაქციოთ, რომ ჩვენი სემინარია ძლიერ დაუხერხებელ ადგილას არის. ადვილათ ვითხვა, რომ სემინარია გადატანილ იქმნეს დიდუბისკენ, სადაც ადგილიც იშოვება და ბევრად უმჯობესად მოიწეობა სემინარია. ვსახოვოთ უწმიდეს სინოდს 600 ათასი მან. სესხად. ამ ფულით ჩვენ სემინარიისათვის გავაკეთებთ შვენიერ შენობას. ძველი შენობა სემინარიისა მალაზიებათ შეგვიძლია გადავაკეთოთ და ეს შენობა იმდენ ფულს შემოიტანს, რომ სინოდის ვალსაც გარდავიხდის ღ სახლებიც ჩვენ დაგვრჩება.

ერთი დეპუტატოვანა. ამ შენობაში კიბეების გასაკეთებლად ითხოვეს თუთხმეტი ათას მანეთამდე და ამდენი ფულების დანარჯვას, რასაკვირველია, ემჯობინება, რომ ასე მოეწყობოდეს საქმე.

დგ. დ. ღამბაშიძე. მამა დავიდოვის აზრის განხორციელება რომ შეიძლებოდეს, ამის წინააღმდეგი ვინ იქნება? სიტყვით ბევრი რამ შეუძლია გაცმა სთქვას, მაგრამ უპირველეს იმას უნდა მიაქციოთ ურადლება, შეიძლება თუ არა ჩვენი სიტყვების და აზრის სისრულეში მოყვანა? სიტყვით ადვილი სათქმელია ვისესხოთ სინოდისაგან 600 ათასი მან. და სინოდს კი აღარ ვითხვავთ, აქვს თუ არა მას ამდენი ფულები თავისუფლად? დარომ კიდევ ჰქონდეს, ვასესხებს თუ არა?

ძლიერ ადვილი სათქმელია: ეს ღანდელი შენობა სემინარიისა მალაზიებათ გავაქირაოთ და იმდენ ფულს შემოგვიტანს, რომ სესხსაც გარდავიხდით და შენობაც მუქთად დაგვრჩება. ეს სიტყვები მომაგონებს ერთ მოხუცებულზე ნათქვამ არაკს და ენუქას ანდერძს. სად გვაქვს ჩვენ მაგდენი მოხერხება და გამჭრიახობა. აბა, თვალი გადაავლეთ იმ შენობებს, რომელიც სასულიერო წოდებას ეკუთვნის. ბევრი შემოსავალი შემოაქვსთ ამ სახლებს? ერთი დიდი სახლი სულ ტუყვილია გაუქმებული თფილისში და პატრონი არა ჰყავს, რომ იგი შეაკეთონ და ჯეროვანად მოინმარონ. სამასწავლებლო გამგეობის ხელში რომ იყოს ეს სახლი, მაშინ მალე გამოიხატენ წყაროს ეკლესიების შემოსავლიდამ მის გასაკეთებლად, მაგრამ ჩვენგან შვერებილ ფულს ფასი არა აქვს! სინოდმა რომ მაგდენი ფული გვასესხოს 5%, წელიწადში 30,000 მ. მარტო სარგებელი უნდა ვინაოდოთ, და თუ გინდა ამის ნახევარიც იყოს, მაინც ვის შეუძლია ამდენი ფულის გადახდა? ამ სარგებელს დაუმატეთ აგრეთვე უოველ წლობით სახლის შესაკეთებლად და დასაზღვევად საჭირო ფულები, უკანასკნელი წელიწადში 30 ათასი მანეთი წავა და საიდგან გინდათ ეს ფულები შეავსოთ? სინოდის ფინანსის მდგომარეობა შემდეგ კონვერსიის შემოდებისა მაინც სულ სხვა მდგომარეობაშია: ჩემის აზრით, თუ შესაძლებელი იქნება, ვეცადოთ ვიშოვოთ კერძო პირი და ან ამხანაგობა, რომ ამ ჩვენ სემინარიის სახლებში ჩვენგან მიცემული გეგმით აგვიგოს შენობა დიდუბეში და როცა ჩავაბარებს დამზადებულ შენობას, ჩვენ ეს შენობა დაუტეოთ და ახალში გადავიდეთ.

დგ. ა. იუნიცკი. მე არ ვეთანხმები მ. ღამბაშიძის აზრს, ვითომ სინოდი ვერ შეიძლებს 600 ათასი მანეთის ფულების სესხებას. სინოდს, არ მჯერა, რადაცა 600,000 მანეთის სესხება გაუჭირდეს. სამღვდელთაგან უსათუოდ უნდა ითხოვოს გაბედულად და სრული იმედია, რომ ამ ფულს ასესხებს მთავრობა.

დგ. დ. ღამბაშიძე. ამ ფულების სესხების შესახებ ბასი და სხვა და სხვა მოსაზრება ამოა და ფუჭი. მე მოგახსენებთ, მამანო, რომ ამკითხვის ასე აჩქარებულად გარდაწყვეტა არ შეიძლება.

ტუ მაინცა და მაინც არ მოიშლით ამის თხოვ
ნას, მაშინ თქვენ მიუცილებლად უნდა გქონდესთ
წინდაწინ მოპოვებული ადგილი, უნდა იყოთ
შემდგარი ახალი შენობის გეგმა, რომ კაცმა
შეიტყოს, თუ რამდენი ფუღია საჭირო ამ შე-
ნობისათვის. თქვენ ჯერეთ არც კი გიფიქრიათ
ამ საგანზე და ფუღების სესხების შესახებ კი
ქურნალს ადგენთ!...

სამდენიმე დეპუტატი. ქურნალი შევადგი-
ნოთ, ფუღები ვისესხოთ და ყველაფერი მერე
შედგება, მერე მოეწუება...

კრებამ ერთხმად დაადგინა ქურნალი მძე-
სასი ათასი მანეთის სესხების შესახებ და ხელიც
მოაწერა.

დ. ლ. ლ. — მ. დმერთმან კეთილი ინებოას
და თქვენი აზრი ასრულდეს, მაგრამ იქნება
თქვენ რომ ამ ნასესხები ფუღებით სემინარიას
აშენებთ დიდუბეში და ძველ შენობას მადაზიე-
ბათ გადააკეთებთ, მე ცოცხალი ადარ ვიქმნე
გთხოვთ ცუდათ ნუ მომიგონებთ, რომ
ტყუვილად გიძნელებდით ამ საქმეს და ადვილი
ასასრულებელი კი უაფილა!..

ახალი ამბები და შენიშვნები.

ხმები ისმას, რომ ჩვენი თბილისის სასულიერო
სემინარიას შესახებ წარდგენილი საქმე უწმ. სინოდში,
უკვე დაბრუნდა უკან. იმედია, ამ ცოტა ხანში
ამ საქმის შედეგი გამოცხადდება.

ყველამ უწყის, რომ ჩვენში გამოდის საქაწვი-
ლო ნახატებანი ქურნალი «ჯეჯილი». ძლიერ სამ-
წუხაროა, რომ ჩვენს სამღვდელთაში ამ ქურ-
ნალმა ჯერ კიდევ ვერ გაიკვალა გზა. ქურნალი
წლიურად ღირს ოთხი მანეთი და ნუ თუ ამ ფუღის
შეძლება არა აქვს ჩვენს სამღვდელთაებს, რომ თავის
პატარა შვილებს არ მოაკლოს ამ შეწიერი ქურნა-
ლის კითხვა?

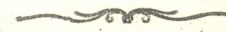
როგორც შევიტყუო, ა. აკაკი წერეთელი ხე-
ლიანლად მიუღია უმათერესი მონაწილეობა ქურნალს
«ქვალში».

იმერეთის ეპარქიალური სამრევლო სკოლების
სამასწავლებლო რჩევამ სამრევლო სკოლებისათვის
გამოიწერა. ჯერ-ჯერობით 50 ცალი ქურნალის
«ჯეჯილისა». ძლიერ კარგი იქნება, რომ სხვა სა-
მასწავლებლო რჩევებიც გამოიწერდნენ ამ ქურნალს
სამრევლო სკოლებისათვის.

შუაგულ ციმბირიდან ჩვენი ქვეყნიდან გაგ-
ზავნილნი პირნი გეთხოვენ გაუგზავნოთ მათ ჩვენი
გაზეთი და ქართული წიგნები. ჩვენ დიდის სიამოვ-
ნებით ვასრულებთ ამ პირთა თხოვნას. კარგი იქნება,
რომ ეს პირნი ერთ საზოგადო წიგნთ-საცავს დაარ-
სებდნენ, მაშინ ყველა ჩვენი ქართული გაზეთების და
წიგნების გამომცემლებიც გაუგზავნიან მათ თავიანთ
გამოცემას.

საქილაო-ნახეტაურის სამრევლო სკოლის მას-
წავლებლის რაქვენ გოგოტიშვილისაგან ჩვენ მივი-
ღეთ შემდეგი წერილი:

«მ. რედაქტორო! უმოზრნილესად გთხოვთ, ნება
მიბოძოთ, რომ თქვენი პატივცემული გაზეთის შემ-
წობით უგულისთადესი მადლობა გამოგუცხადო იმ
პირთ, რომელთაც ჩემგან საქილაო-ნახეტაურში (დ-
სამტრედიის მაზლობლად) საკუთარის ხარჯით დაარ-
სებულს საეკლესიო-სამრევლო სკოლას აღმოუჩინეს
შემწეობა უფასო წიგნთ-საცავის დასაარსებლად. უკა-
ნასკნელი, თვინერ საქილაო სასწავლო სახელმძღვა-
ნელოთა, უნდა შეიცადდეს სასულიერო შინაარსის
წიგნებსაც, რომელთაც უფასოდ წაიღებენ წასაკით-
ხად ბიბლიოთეკიდან. აი შემწირველთა სიაც: თ.
ნესტორ ინალიშვილმა შემოსწირა 3 მ., ნოე კორ-
ძაიამ 3 მ., მიხეილ კვინიხიძემ 3 მ. ღირებული წიგ-
ნები, ონიკიე ნიკოლაიშვილმა 3 მ. ღირ. წიგნები,
სოლომონ კორძაიამ 2 მ., ალმასხან ალანიამ წიგ-
2 მ., ანდრია ლოლუამ 1 მ. 60 კ., ნიკოლოზ
სტურუამ რვა აბაზი, კოსტ. შენგელიამ 1 მ. 50 კ.,
გიორგი თოფურიძემ 1 მ., იოსებ ლოლაბერიძემ 1 მ.,
ელ. ქაჯაიამ 1 მ., ყ. ნანეიშვილმა 1 მ., დ. ვაბა-
შვილმა 1 მ., ბ. კაკაბაძემ 1 მ., სტ. სტურუამ 1 მ.,
კ. ვაჩიშვილმა 1 მ., მესხმა 1 მ., ტ. ასა—მა 1 მ.,
ძ. ქავაროვმა 1 მ., კ. რუხაძემ 1 მ., ნ. კ—მ 1 მ.,
ს. კილურაძემ 1 მ., ი. გრიგოლიამ 80 კ., დ. სამ-
ნიკოვმა 50 კ., ბ. ას—მა 50 კ., ნ. აგ—მა 50 კ.,
ს. ბოკერიამ 50 კ., ნ. ბრელიძემ 50 კ., სტ. ქ—მა
50 კ., ს. მიქაძემ 50 კ., კ. პახტაძემ 50 კ.

სწავლა და მეცნიერება ქრისტიანობრივ სარწმუნოებასა და კეთილზნობაზედ.

დრო და საუკუნე.

ხედავს მთავარ-გმამსკობას და მატრასა.

რომ ჩვენს წინ გამოცხადდეს გულის საიდუმლონი კაცთა, მათი დაფარული გრძობებით და განზრახულებით, მათი სურვილებით და მისწრაფებით, რა საოცარი სანახაობა წარმოუდგებოდა ჩვენს თვალს! რამდენ სხვა და სხვა აზრებს, გრძობებს, სურვილთა და იმედებს ჰხდავს კაცის გულში ერთი წლის დასასრული და ახალი წლის მოლოდინი! ზოგნი ეთხოვებიან წარსულს წელს, როგორც შეგობარს, რომელმაც მიანიჭა მათ სიხარული და კეთილად წარმატა მათი ცხოვრება; ზოგნი, როცა წარსული წლის დასასრულს მიახწევენ, მძიმედ ამოიოხრებენ, როგორც ამოიოხრებს ხოლმე დაღლილი მოგზაური, როცა თავის მხრიდამ მოიხსნის მძიმე ტვირთს. ზოგნი მოუთმენლად ეგებებიან ახალს წელს და ფიქრობენ, რომ ახალი წელი მათ მოუვლენს ახალს სიხარულს და ბედნიერებას ძველთა სამაგიეროდ, რომელთაც მათ თავი მოაბეზრა; ზოგნი წინ და წინვე უიმედობის თვლით შესცქერიან ძველს წელს და დალილინი ყოველდღიური ნაკლულეგანებით და საჭიროებით, შრომით და ზრუნვით, ახალი წლის აღმომავალ განთიადში ხედვენ შავ ღრუბელს, რომელიც უქადის მათ უფრო მოშეტებულ მწუხარებას და სიღარიბეს. სამართლიანია თუ არა ასეთი იმედები და წინაგრძობანი? საფუძვლიანია თუ არა იმედი პირველთა და უიმედობა მცორეთა? არა; რადგან არც პირველთა და არც მცორეთა არ უწყიან, თუ რა მოვლისთ მათ დღეს, მით უმეტეს არ უწყიან, რას მიანიჭებს მათ ახალი მომავალი წელი. მცორეს მხრით ორივე მხარემ კარგად უწყის, რომ წარსული სიხარული და მწუხარება სამუდამოდ ჰქრებიან და დაეციყვებას ეძლევიან, ხოლო დაგვიდგება ახალი სიხარული, ანუ მწუხარება, ეს არაფერ ვიცით. ყოველივე წარმავალი სტოცხლობს მხოლოდ ჩვენს გონებაში; ყოველივე მომავალი — ჩვენს განუსაზღვრელს მოლოდინში. ვისთვის არის სასიამოვნო მოგონება? იმისთვის, ვისაც შეუძლია მოიგონოს წარსული დამწიფებელი სულით, გულის აუღლევებლად, სინიღისის შეუწყუხებლად, ვისაშიდაც ეს მოგონება არ აღძრავს მწარე გრძობას

სინანულთან. ვისთვის არ არის საშიშო მომავალიც ენც ელის მომავალს მტკიცე სარწმუნოებით და დაიმედებულთა ღეთის განვებულებასა ზედა და ვისაც ცხოველი იმედი აქვს ღეთის მადლისა და სიბრძნისა და ენც იქცევა ზეციური მამის მცნებისამებრ, რომლის ხელთა შინა ეიმყოფებით ჩვენც და მთელი ქვეყნიერებაც ყოველივე თავისი წარსულით და მომავლით. სასიამოვნო წასაკითხია შენი წარსულის წაკითხვა, როცა შენს დღიურში აღნიშნულია კეთილი საქმენი, წმინდა და უანგარო განზრახულება, კეთილი და ღეთის სასიამოვნო სურვილი. სასიამოვნოა თვალი გადავლოთ მომავალს, თუ ეს მომავალი არ გეიქადის მართლმსაჯული ღეთისაგან სასჯელს, არამედ ბრწყინავს ღეთის მადლის და სიყვარულის ბრწყინვალე შუქით. ერთის სიტყვით, რას გეიქადის ჩვენ წარსული, ან მომავალი წელი, ეს მასზეა დამოკიდებული, თუ როგორ ემზარობთ ჩვენ დროს — აწმყოს. სასიამოვნოა დრო მათთვის, რომელნიც ხმარობენ მას საკეთილდღეოდ, თავისი სულის გასაწმენდლად და წარსამატებლად, თავის მოყვასთა სამსახურებლად, სასიამოვნოდ ღეთისა თავის ქრისტიანული სარწმუნოების და სიყვარულის საქმეებით; მათ არ აწუხებს წარსული და არც მომავალი აშინებს. საშიშია დრო მათთვის, რომელნიც ცუდად ხმარობენ მას თავის საზარალოდ და დასაღუბავად; მათვის სამძიროა წარსულის მოგონება, მომავლის წარმოდგენაც უიმედობას ჰხდავს მათში. მაშ ვისგან უნდა ვისწავლოთ, იკითხავთ თქვენ, თუ როგორ უნდა ემზაროთ დრო ჩვენ საკეთილდღეოდ ისე, რომ წარსული არას დროს სამწუხარო არ იქნეს ჩვენთვის და არც მომავალი დროის გვეშინოდეს? ყოველივე ესე საუმჯობესოა ვისწავლოთ თვითონ დროისაგან, რომელიც, ღეთის წინასწარმეტყველის დაკვირვებით, არც ისე მღუმარეა, როგორც ეს გეგონია ერთის შეხედვით. აი რას ამბობს წინასწარმეტყველი დაეითი: «დღე დღესა აუწყებს სიტყვასა, და ღამე ღამესა მიუთხრობს მეცნიერებასა», და ისეთი ენა არ არის, რომელზედაც გაუგებარნი იყენენ სიტყვანი მათი.

მართლაც რა არის დრო? ერთის მხრით იგი არის განცხადება საუკუნო ღეთისა. დრო მდგომარეობს ყოველი არსების მოძრაობაში და ცვლილებაში. ვინ ახდენს ამ ცვლილებას? ყოველის შემდეგ, რომელმაც რქვა და იქმნა, ბრძანა და შექმნა. რო-

მელიც შეიცავს ყოველივე წარმავალს და ცვალებიანს. უცვალებელ გაწყობილ წესიერებაში? ყველგან მყოფი, რომელიც განაგებს ყოველივეს თავისი სიტყვის ძალით. რომელიც წარმართავს ყოველივე მოძრავს თავის დროზე დასასრულადმდე? ყოვლად ბრძენი და ყოვლად მოწყალე, რომელმაც შექმნა ყოველივე წარნით და საწყაულით, რომელიც უჩვენებს გზას ეთხვევლათა, და რომელიც მოსავს ფრინველთა და ევლთა, რომელიც აღაპრობს თავის მოწყალე ხელსა და განაძლებს ყოველთა სიკეთითა თვისათა. ამ სახით თუ შევხედავთ ყოველივე არსებულს, ყოველივეში და ყველგან ჩვენ ვიხილავთ ყველგან მყოფს და ყოველის შემოქმედს ღმერთს; „რამეთუ უხილავი იგი მისი, დაბადებითგან სოფლისათ ქმნულთა მათ შინა საცნაურად იხილვების და სამარადსო იგი ძალი მისი და ღმერთაება». მაშ პირველი დანიშნულება დროისა მდგომარეობს მასში, რათა ვხედავდეთ ყოველთვის, ჩვენშიც და ჩვენს გარეშეც ყოველგან მყოფს და ყოვლად შემძლებელს ღმერთსა და მუდამ ვიდოდეთ მის წინაშე, წმ. დავითის მაგალითისაებრ, ვიყვნეთ ყოველთვის ღვთის უხალავს, მაგრამ საგრძნობელს ყველგან მყოფობის ქვეშე, მიგვაჩნდეს ჩვენი თავი მუდამ მის ყოვლად მპყრობელ ნების ქვეშე, ყოველს წამს ვიქმნეთ მის ყოვლად მხილველი მხედველობის ქვეშე. საჭიროა მივაჩიოთ ჩვენი აზრი, ჩვენი გულის ზრახვა, ჩვენი სურვილი, ჩვენი გული, ერთი სიტყვით—ყოველივე ჩვენი სულის ძალნი, — ვიქმნეთ მუდამ ღვთის პირის წინ. რასაც კი მოქმედებ, იმოქმედე უფლის წინაშე; რაზედაც უნდა ფიქრობდე, იფიქრე უფლის წინაშე; რაც უნდა ისურვო, ისურვე უფლის წინაშე; რაზედაც უნდა ხარობდე, იხარე უფლის წინაშე; რაზედაც უნდა მწუხარებდე, შენი მწუხარება აცნობე უფალს.

სად არის დასაწყისი და დასასრული დროისა? მარადის ყოფნაში. დრო არის მსგავსი რომელიმე ნაკადულისა, რომელიც გამომდინარებს საუკუნედგან და რომელიც ხელახლად ერთვის საუკუნეს. მასზედ იგივე შეგვიძლია ვსთქვათ, რაიცა რქვა უფალმა თავის ქვეყნად დროებით გამოცხადებაზე: ღვთისაგან მოვალს, და ღვთისადმი წარვალს. ამისთვის ჩვენც, რომელიც დროით ვცხოვრობთ, უნდა მივსდიოთ ჩვენი მოქმედების დროს, მის მიმდინარეობას—წარვი-

მართოთ ყოველივე გონება, სურვალი, და ჩვენი გრძნობანი, წარემართოთ ყოველივე ჩვენი საქმეები და განზრახვანი საუკუნოებისადმი. აქ ყოველივე ცხადდება, მოქმედებს და იცვლება; და საუკუნო არა რა არს, რაზედაც დამკვიდრდეს ჩვენი გონება, რითაც დაკმაყოფილებულ იქმნეს ჩვენი სურვილი, რამაც დაამშვიდოს ჩვენი გული. ძლიერ ასწრებ იგემა რაიმე სიამოვნება—იგი უკვე წარვიდა, და გულში კადე უფრო მომეტებული სიცარიელე რჩება. ძლიერ შეხედები რაიმე სიხარულს; ხალხო მან უკვე გაიბნა და რჩები ხელახლად უწინდელ მწუხარებასა შინა. ძლიერ აღაესებ შენ საუნჯეთა, რათა რქვა სულსა შენსა: «სულა! გაქვს მრავალი კეთილი, დაუნჯებოლი მრავალთა წელთა; განისვენე, სკამე და ჰაუ და იხარებდ». და აგერ უკვე ისმის საშინელი ხმა საუკუნო მსაჯულისა: «უფნურო! ამას ღამესა მიგიღონ სული შენი შენგან; ევე რომელ მოიხადდე, არა იყოას? ასე იცოლება ქვეყნიერების სახე და ერთხელ კი სრულებით შეიცვლება: «ახალთა ცათა და ახალსა ქვეყანასა მსგავსად აღაქმისა მისისა მოველით, რომელსა შინა სიმართლედ დამკვიდრებულ არს». ამ ახალ ცათა შინა და ახალსა ქვეყანასა ზედა არის ჩვენი საუკუნო სიცოცხლე; იქ ზეციური მამის საფანეთა შინა სულა ჩვენი განისვენებს ამაო წუთისოფლის ყოველივე შრომისა და ზრუნვისაგან; იქ დაფარულ არს ჩვენთვის საუნჯენი, რომელსა «იგი მზარავი არა მიქნების, არცა მლილმან განპყრენის»; იქ ელის ღვთის რჩეულთა უცვალებელი, საუკუნო დიდება, სიხარული და ნეტარება. მაშასადამე ჩვენმა გონებამ ამა ქვეყნიური და ამაო წუთისოფლის ზრუნვას თავი უნდა გაანებოს და მიისწრაფვიდეს ზეციურა მამისა საუკუნო საფანეთა შინა. ეს საუკუნე საუნჯე უნდა მოიპოვოს ჩვენმა სულმა! ყოველი გაჭირვების და ამაო წუთისოფლის ზრუნვითა დროს ჩვენ მუდამ უნდა გვახსოვდეს ეს საუკუნე საუნჯე და ნეტარება.

რა თვისება აქვს დროს? იგი გარბის დაულაღვად და შეუნიშნავად; ტყუილა კი არ ამბობენ, რომ დრო მიუჩინავსო; ჩვენც ხშირად ვატყვიით ხოლმე: კადეც ვერ ამჩნევ, როგორ გარბის დრო. ამიტომ საჭიროა, რომ არც ჩვენ ჩამოვჩრჩეთ მას უკან, არ

უნდა დაგვაჩვენოს, რომ მულამ ვადგეთ კეთილ საქმეს, მზათ ვიყვეთ თავი დაესდეთ სარწმუნოებისა, სიმართლისა და სიყვარულისათვის; უნდა ვეჩქარებოდეთ, რაც შეიძლება, ზომიერებული საუნჯე მოვიპოვოთ ჩვენი საუკუნო ცხოვრებისათვის. წინააღმდეგ შემთხვევაში, დრო გაირბენს და ჩვენ კი ცარიელი დავრჩებით: ქორწილი დაიწყება და მოვალს სიძე, და ჩვენ, როგორც სულელნი ქალწულნი, დაუწყებთ ძებნას ზეტსა, მაგრამ ევლარ ვიწოვით. ვინც მზათ იქნება, ის თან შეყვება სიძეს სახლში, ჩვენ კი გარეთ დავრჩებით; ბევრს ეუბანებთ და ლაღაღაოთ: „უშვალო, უშვალო, განგვიღე ჩვენ“; მაგრამ იგი გვეტყვის ჩვენ: «არა გიცი თქვენ, განმეშორებით ჩემგან! იღვიძებდით თქვენ», გვიჩვენებს მოციქული, რათა ისარგებლოთ დროით და მოიპოვოთ კეთილი საქმენი. რამდენათაც უფრო ვისარგებლებთ დროით, მით უმეტეს მომეტებულ ჯილდოს მივიღებთ და ჩვენი ცხოვრებაც უფრო უსრულესი და ნეტარი იქნება ზომიერი ცხოვრების დროს. წინააღმდეგ, რამდენათაც მომეტებულ დროს დაგკარგავთ უსაქმოებაში ანუ უსარგებლო საქმეებზე, მით უფრო სასტიკი განსჯას მივიღებთ მარტო მსაჯული უფლისაგან, რომელმაც ზოგანიჭა ჩვენ დრო, რათა ვქნათ კეთილნი საქმენი და ამით განვიმზადოთ საუკუნო ცხოვრება. და რა სანუგეშო იქნება თვითონ ჩვენთვის სიკვდილის მოახლოების დროს იმ მრავალ განსაცდელთა მოგონება, რომელთაც ღვთის მადლით უკვე ვსძლიეთ, მოგონება იმ მრავალ კეთილ საქმეთა, რომელნიც ჩვენ მოვიქმედეთ ღვთის სადიდებლად, მოგონება იმ მრავალ მწარე ცრებლთა, რომელნიც ჩვენ დავღებართ ჩვენი ცოდვების მოსაწინააღმდეგლად, მოგონება იმ მწუხარებათა და უბედურებათა, რომელიც მოგვევლინა ჩვენ ღვთის სიყვარულისა გამო, რათა გამოვეცადნეთ აქ, რომ განწმენდილნი წარვსდგეთ მის წინაშე. პირიქით, რა საშარშოა სიკვდილი იმისთვის, რომელსაც თავისი სიცოცხლე განუტარებია ცოდვებში და ცუდ საქმეებში! სხვას რას უნდა მოვლოდეს იგი, თუ არა წარწყმელას?

რა თვისება აქვს დროს? იგი მიმდინარეობს წესიერად. საათები, დღეები, თვეები, წლები, საუ-

კუნოები მიმდინარეობენ განუწყვეტლად და რიგრიგობით. ყოველივეში სჩანს სასტიკი წესიერება. აქ ყველაფერი თავის ადგილზე და თავის ფარგალშია შემოზღუდული: დღის დღეს არ შეუძლია შეაჩეროს გუშინდელი და გუშინდელს არ შეუძლია დღის ადგილი დაიჭიროს. საჭიროა, რომ ჩვენს ცხოვრებაშიც ასეთი წესიერება იქმნეს და ცუდი, რომ ჩვენი საქმენი სწარმოებდნენ ასეთივე წესით და თავის დროზე. ყოველ დროს უნდა ჰქონდეს თავის საქმე მიჩემებული და ყოველს საქმე თავის დრო, დიდ საქმეს მომეტებული დრო და ნაკლებს ნაკლები. არც ერთი საქმე არ არის უდიდესი და უსაჭიროესი სულის ცხოვრებაზე და ნეტარი სასუფეველის მოპოებაზე, ვინაიდან ამაში მდგომარეობს ჩვენი ცხოვრების მიზანი: ამ უმთავრეს საქმეს ჩვენ უნდა შევსწიროთ მთელი ჩვენი სიცოცხლე. ამით ის კი არ გვინდა ესთქვათ. რომ ამის გამო ჩვენ, ვითომც, უნდა მივატოვოთ ყოველი საქმე როგორც საზოგადო ისე შინაური, არამედ ის, რომ ყოველი ჩვენი მოღვაწეობა როგორც საზოგადო ისე კერძო აღჭურვილი იქნეს, რათა ვასიამოვნოთ ღმერთსა და იმედი გვექონდეს, რომ ღმერთი ზრუნავს ჩვენთვის. ამიტომ ყოველი საქმე უნდა დავიწყოთ ლოცვით და ვაწარმოვით არა ისე, როგორც ჩვენ გვსურს, არამედ როგორც მოითხოვს ღვთის სჯული, შევასრულოთ იგი არა ჩვენი თავმოყვარების დასაკმაყოფილებლად, არამედ სადიდებლად ღვთისა.

რა არის დროის უმთავრესი კანონი? იგი მიდის მხოლოდ წინ და უკან აღარ ბრუნდება. ეს არის ნაწერი რომლის ფურცლები ბრუნდებიან ერთიერთმანეთის შემდეგ ჩვენგან უხილავის ხელით. ჩვენ უფლება გვაქვს, ჩვენი გონებით, სურვილით, გრძობით, ჩვენი სიტყვებით და საქმეებით ჩავსწეროთ რამ ამ წიგნში, მაგრამ არ შეგვიძლია უკან დავაბრუნოთ არც ერთი ფურცელი, არ შეგვიძლია გამოვსცვალოთ მასში არც ერთი ასო: რაც კი თავის დროზე მოვიქმედეთ ჩვენ, ის უკვე წავიდა და მიიმალა ჩვენგან დროსთან ერთად, იმისი უკან დაბრუნება, ანუ შემლა არავის არ შეუძლია. ამგვარად წარსული წელი

ჩვენთვის აღარ იქნება! იგი წარვიდა და თან გაიყო-
ლია ყოველივე ჩვენი საქმენი. ამ წელში არის და-
ხატული სრული სურათი ჩვენი მთელი წლის ცხოვ-
რებისა. მასში აღნიშნულია ყოველი ჩვენი მოქმე-
დება, ყოველი ჩვენი სურვილი და ყოველი სიტყვა,
რომელიც კი აღმოვიდა ჩვენი პირადგან. ყოველივე
ეს თან წააღო წარსულმა წელმა; ყოველივე ამას
წარუდგენს ზეციურს მამას; ყოველივე ეს დაფარულ
და აღბეჭდილ იქმნება ქრისტეს საშინელს განსჯამ-
დის; მაშინ კა ყოველივე გამოცხადდება ანგელოზთა
და კაცთა წინაშე. რა მოკვივა, თუ ეს წიგნი აღე-
სილი იქნება ჩვენი უსჯულოებითა? ნუ თუ არ შეე-
თხოვთ მაშინ მთებს: გარდამოხდით ჩვენზე და გო-
რაკებს: დაგვიფარეთ ტახტსა ზედა მჯდომარე მეუ-
ფისგან! მაგრამ წარსულის დაბრუნება არ შეიძლება.
მხოლოდ ერთად ერთ მოწყალებას ჩვენი გამომხსნე-
ლისას შეუძლია დაფაროს ჩვენი ცოდვები; მხოლოდ
მის გამწმენდელს სისხლს, რომელიც დანთხეულ იქმნა
საცხოვრებლად ქვეყნისა, შეუძლია განსწმინდოს უს-
ჯულოებანი ჩვენი; მხოლოდ მის სიმაართელს შეუძ-
ლია დაჰფაროს ჩვენი უსამართლოებანი. მხოლოდ
მის ყოველად შემძლებლობას შეუძლია წაშალოს
ჩვენი ცხოვრების წიგნში ჩაწერილი უსჯულოებანი,
ვიღრემდის ღვთის მართლ-მსაჯულება არ აღბეჭდავს
ამ წიგნს ჩვენი საკვიდილის დღეს. ამიტომ მივიქცეთ
მისადმი—ჩვენი გამომხსნელას და უფლისადმი—შე-
მოსრული გულითა; მისადმი მივიქცეთ სინანულით და
კრემლით; მისადმი ვლალადვეყოთ; «უფალო, გვაც-
ხოვნე ჩვენ!» შენ მხოლოდ გაბარებთ ჩვენს სიცოც-
ხლეს, შენ განდობთ ჩვენს ბედს: ჰქვენ ჩვენში, რაც
კი სურს შენს უპაღეს სიბრძნეს, რასაც კი დაინა-
ხავს სასარგებლოდ ჩვენ და შენი გამოუთქმელი სასო-
უბა! «მამაო ჩვენო», ყველაფერში და ყველგან
«იყოს ნება შენი!»

ქართული აზრობები

წმინდისა ღვთისმშობლისაგან კაცთა ცოდვილთა სა-
ტანჯველთა ხილვა.

(გაგრძელება *)

ჰრქვა მიხაილ: ყოველად წმიდაო, წარვედ და
იხილე, საცა იგი მღვდელნი იტანჯებიან. აღიხილნა
და იხილნა მღვდელნი ზემოკიდებულნი და ცეცხლნი
თხემისაგან მათისა გამრვიდოდეს. ჰრქვა ყოველად
წმიდამან: რა არს ცოდვა ამათი? მიუგო ანგელოზ-
მან: ესენი არიან საღმრთოსა მსხვერპლისა შემწირ-
ველნი, რომელნი საშინელთა საყდართა ღვთისათა
სდგანან და ოდეს დაანაწილებდენ საღმრთოსა ტა-
რიგსა გაუფრთხილებლად და ნაწილი ქვე სციოდათ,
რომლისა მიხედვითა საყდარი ღვთისა იძროდა და
კვარცხლობევი ფერხთა მისთა ძრწოდა, ამისთვის ეს-
რედ აქა იტანჯებიან.

იხილა სხვასა ადგილსა ყოველად წმიდამან კაცნი
ცეცხლსა შინა მყოფნი და მხეცნი ფრთოვანნი ჰგვემდა
მათ, რომელსა ედგა თავი, ვითარცა ალი ცეცხლისა.
ჰკითხა ყოველად წმიდამა ანგელოზსა: რა არს ცოდვა
ამათი? ჰრქვა ანგელოზმან, ესენი არიან დიაკონნი,
რომელნი წმიდასა სახარებასა და წერილთა და მოძ-
ღვრებათა ეკლესიისათა აღმოიკითხვიდნენ და არა
ჰყოფდენ მოჩიილებასა ეკლესიისა და მღვდელთასა
და არა ერიდებოდნენ ცოდვასა. ამისთვის აქა ესრეთ
იტანჯებიან. განვიდნენ მიერ სხვასა ადგილსა და
იხილნა მუნ, რომელნი სხდეს ეკლესია შინა. ჰკითხა
ყოველად წმიდამან: ეინ არიან ესენი, ანუ რა არს
ცოდვა ამათი? რქვა მიხაილ: —ესენი არიან, ყოველად
წმიდაო, რომელთა მოციქულთა და მღვდელთა მოძ-
ღვართა ხ:ტი ემოსა და იყვნეს ქვეყანასა ზედა
მღვდელ-მთავრად და ეტყოდენ მღვდელნი და ერის-

*) იხ. «მწიგნოსა» № 19, 1893 წ.

განი გვაკურობე, უწმინდესო მეუფეო, და იგინი იყენენ არა თუ წმიდა, არამედ არა წმიდა იყენენ და ცოდვითა შეგინებულ და არა წმიდებითა შემწივლებულ და არა ეიდოლოზნენ გზათა სიმართლისათა, აწ აქა იტანჯებიან. იხილა ყოვლად წმიდამან სხვასა ადგილსა ღვთაებრივი მოკიდებული, ალი ცეცხლისა გამოვიდოდეს პირისა მათისა და სულთქმით ტიროდა და დაწებოდა. ჰკითხა ყოვლად წმიდამან მთავარანგელოზსა: ეინ არს ესენი, ანუ რა არს ცოდვა ამათი? ჰრქვა მიხაილ ყოვლად წმიდასა: — ესენი არიან სამღვდელო კაცთა მეუღლენი, რომელთა შემდგომად მიცვალებასა მეუღლეთა მათთა მღვდელთასა თვისსა მეუღლესა არა პატივისცეს ჭეშპარიტებისა ქერიობათასა და ადგრენ და სხვა ქმარი შეირთვეს, ამისთვის აქა იტანჯებიან.

იხილა სხვასა ადგილსა მათივე სატანჯველითა დიაკონთა ცოლნი და სხვასა ადგილსა სიმრავლე მამთა და ღვთათა ცეცხლსა შინა მღებარენი და ცეცხლნი და მხეცი სჯამდენ ხორცთა მათთა. ჰრქვა ყოვლად წმიდამან: ეინ არიან ესენი, ანუ რა არს ცოდვა ამათი? ჰრქვა ანგელოზსმან: ესენი არიან ცკრატისნი, რომელნი ისიძიედეს და ხორცი მათნი შეგინეს და თვისი მონაზონობა არა დაიმარხეს, ამისთვის აქა იტანჯებიან. ჰრქვა მიხაილ ყოვლად წმიდასა: მოვედ, ყოვლად წმიდაო, და იხილენ უფროსნი სატანჯველნი სიმრავლე ცოდვილთა. მოვიდა ყოვლად წმ. ღვთისმშობელი და იხილა, მდინარე ცეცხლისა საშინელად გრგვინიდა და მას შინა სხდეს მამანი და ღვდანი და ვეშპანი ცეცხლისანი ეკიდნენ ენითა მათითა. ტიროდა ყოვლად წმ. ღვთისმშობელი და ჰრქვა მთავარანგელოზსმან: — ესენი არიან, ყოვლად წმიდაო, მსიძაენი და მემრუშაენი, მგებლებლნი და ყოველთა აეთა საქმეთა მქმნელნი, ცრუ ფიცნი, სხვისა ნაშრომის მიმტაცებლნი და მჭამლნი, რომელნი მთავრობდენ გლახაკთა ზედა უწყალოდ, ეცხლის მოყვარენი, მექრთამენი და კაცის მკვლელნი, ღვთისა ღმკვლელებისა უმსახურონი და მღვდელნი მაგინებლნი.

ესენი რა იხილა ყოვლად წმიდამან, თქვა: ეაი უღონოთა ცოდვილთა. ჰრქვა მიხაილ მთავარანგელოზსმან: ჯერედ არ გიხილავს, ყოვლად წმიდაო, უფროსნი სატანჯველნი, მაშინ წარიყვანა ყოვლად წმიდა ღვთისმშობელი, სადა იგი იყენენ დიდნი სატანჯველნი. მარცხენით კერძო იყო მდინარე ცეცხ-

ლისა და იყო ბნელი საშინელი და იყო ხილვა უბნელესსა თვისსა და იყო მას შინა სიმრავლე მამათა და ღვთათა; იყო ტირილი და ვაება და ღუღა, ვითარცა ქვაბი და ქთებდა ღვლეთით, ვითარცა ზღვა განძინებულნი და ნაცერცხალნი ცეცხლისა ჰსცემდა ცოდვილთა და მატლი ჰსჯამდა მათ და თქვეს ყოველთა ერთმობით: უფალო, შეგვიწყალენ, მსაჯულო სამართლისაო, იხილეს რა ყოვლად წმიდა რომელნი სტანჯვიდეს მათ ცოდვილთა, დალაძყვეს ერთითა ხმითა: გმადლობთ შენ, ძეო ღვთისაო, რამეთუ რომელთა დღედ სიკვდილისა ჩვენისა აქამომდე არლარა გვეხილნეს სინათლენი, აწ ღირს ეიქმენით ხილვად მოწყალებითა უბიწოდ მშობლისა შენისა.

და კვლად ხმა ჰყვეს ღვთისმშობლისა მიმართ: გიხაროდენ, ნათელო დაუღამებელო. ჰრქვა ყოვლად წმიდამან, მიქაელო: დიდად ვსწუხებარ და საღმობითა აღმევსების გული. იხილა ყოვლად წმიდამან ანგელოზიცა იგი შეწუხებული, რომელი სტანჯვიდეს ცოდვილთა მათ, შეწუხნა ყოვლად წმ. და ტიროდა, შეწუხნა მიხაილ და მტანჯველნი იგი ანგელოზნი ტირილისათვის ყოვლად წმიდასა, ხოლო ცოდვილთა დალაძყვეს: კეთილად მოხვედ ჩვენთვის, ყოვლად წმიდა, რომელნი ვართ საუკუნითგან ბნელსა შინა, და თქვა ყოვლად წმიდამან: ჰოი ძნელნი სახილველნი, რომელნი განვიცადენ თვალთა და წარვიდეს ყოველნი და თქვეს, უფალო შეგვიწყალენ, და შემდგომად სიტყვისა ამის დასცხრა ღვლეთა იგი, რომელი იყო ცოდვილთა ზედა და კვლად გამოჩნდეს ცოდვილნი. ვითარცა მღოვცისა ძარცვალნი. ატირდა ყოვლად წმ. ღვთისმშობელი და ჰრქვა მიქაელს: რა არს მდინარე ესე ანუ რა არს ცოდვა ამათი, რომელნი სხედან ბნელსა ამას შინა? ჰრქვა მიქაილ ყოვლად წმიდასა: ესე არს ბნელი გარესენელი, რომელთა ჯვარს აცვეს უფალი ჩემი იესო ქრისტე ღმერთი და რომელთა არა ნათელ იღეს და არცა ჰრწმენეს მამა, ძე და სული წმიდა და არიანცა ძე და მას შინა, რომელნი ისეიდეს სვინდიკისა რომელ არს ნათელი ღვთა და მწვალებელნი და კაცის მკვლელნი ძრანეულნი და რომელნი მოაშობენ ჩვილთა. ჰრქვა ყოვლად წმ. ღვთისმშობელსმან: მსგავსად საქმეთა მათთა ეყაენ მათ და მეყესეულად მოსცო ოხერა მდინარემან და ბნელი იგი დაეცა მათვე ზედა და ცეცხლმან დაფარა იგინი. ჰრქვა მიხაილ ყოვე-

ლად წმიდასა: უკეთუ ვინმე მთავარეს ბნელსა ამას შინა, არღარა არს გამოხსნა მისი. და ჰრქვა ყოვლად წმიდამან ღვთისმშობელმან: ვაი, ცოდვილთა და უღონოთა, რამეთუ დაუსრულდებელ არს სატანჯველი მათთვის. ჰრქვა ყოვლად წმიდამან, გვედრები, მიხაილ, ერის მთავარო, რათა მახილვო, რომელსა აღვიღლსა იტანჯებიან ქრისტიანენი ნათელდებულნი და წარაყლინა, სადა იგი იტანჯებოდნენ ქრისტიანენი. იხილნა ყოვლად წმიდამან ცეცხლითა და ბნელითა ძნელნი. ჰრქვა მიხაილს: რა არს ცოდვა ამათი? ჰრქვა მიხაილ ყოვლად წმიდასა: ესენი არიან, რომელთა ნათელ იღეს და საქმეთა ეშმაკისათა შეუდგეს და სინანულის ჟამი არ იცეს, უღებებით იქცეოდეს, ამისთვის აქ ესრედ იტანჯებიან ტუხსა ამასა შინა ცეცხლისა. ჰრქვა ყოვლად წმიდამან, რამეთუ მაქვს შენ და სიტყვა რამე, ზეცის ერის მთავარო. როცა ვაწვიდე მეცა და ქრისტიანეთათანა ვიტანჯებოდე. ჰრქვა მიხაილ, ყოვლად წმიდაო, შენ სამოთხება შინა განისვენე. ჰრქვა ყოვლად წმიდამან, გვედრები შენ, მიხაილ ზეცისა ძალთა მთავარო, წარმართენ თანა მხედრობით შენით და ილოცეთ ცოდვილთათვის. ჰრქვა მიხაილ ყოვლად წმიდასა: ცხოველ არს უფალი შეიღ გზით ღამესა შინა და ჩვენ ოდეს შევიწი რაეთ ამათთვის ვედრებასა, არა ისმენს ჩვენსა ღმერთი. ჰრქვა ყოვლად წმიდამან, გვედრები, ზეცისა ერისა მთავარო, უბრძანე მხედრობასა ანგელოზთასა, რათა აღმიყვანოს მამისა მიმართ სახიერის და თქმისაჲ ამას ზედა აღიყვანეს მხედრობათა წინაშე საყდრისა ღვთაებისა. მაშინ განიაცრნა ხელნი თვისნი ქალწულმან და თქვა: შეგვიწყალენ ჩვენ ცოდვილი და მოგვხედენ თვალთა წყალობისა ცოდვილთა ამათ ტანჯულთა, რამეთუ ვახილენ და ვერ ვიტვირთე ტანჯვასა მათსა, რომელ ვიტანჯები ხილვითა ამითათა. მოვიდა ხმა უხილავისა მამისა: ვერ შევიწყალებ, ყოვლად წმიდაო, და თუ ვისმენ ვედრებასა შენსა, გარდავხედავ სამსჯევალთა.

აღ. ხასანშვილი.

სახელმძღვანელო, საყურადღებო, საქირო და სასარგებლო ცნობათა განყოფილება.

აგადმოუბო ფუტკრებისა

ფ ა ლ ა თ ი.

(გაგრძელება *)

ეს სენი, სახელწოდებული ფალარათად, ნაკლებ მავნებელია, ვინემ ფუტკრის ჟამი. სენი შეიტყობა მით, რომ სკის შიგნით კედლებზე, ბუდეში, ფიჭებზე და ჩარჩოებზე დაინახავ ყვითელი ფერის მისხმულ ნაკვლს, რომელსაც სდის მყრალი სუნი. მიზეზი ფალარათისა არის შეწუხება და გამოღვიძება ფუტკრებისა ზამთრის სიციფეებში, როდესაც ისინი არიან ღრმა ძილში (სიკვდილის მსგავსი მდგომარეობა მწერთა დიდ სიციფეებში); აგრეთვე ძლიერ ხელს უწყობს ფალარათს ცივი ანუ მეტად თფილი ბინა, სინოტიე სკაში, როდესაც ისინი იძულებული არიან სკის გასაშრობად სვეან კედლებზე ჩამოსული წვეთები, — გრძელი ზამთარი, ხმარება დაუბეჭდელი და ამისათვის დამწეებელი თაფლისა. ამისთანა შემთხვევებში ფუტკრები სჭამენ ჩვეულებრივზე მეტ თაფლს, რომელიც გროვდება კუჭში და ასუსტებს აგებულებას. ზამთარში ხმაურობით ფუტკრები არ უნდა გააღვიძოთ, თორემ სიციფეს იგრძნობენ და ტანის გასათფობად თაფლს დაეძალებიან; საჭმელს, რასაკვირველია, მონელება უნდა, მაგრამ ფუტკარი, სანამ საღათაა, თვისი ნაკელით სკას შიგნით არ გააფუჭებს, გარეთ კი სიციფისა გამო ვერ გამოვა; ჰაერის გათფობამდის ნაკელი ტანში რჩება და ახდენს მას. თქვენ ხშირად შეამჩნევთ ნაფარდობის დროს ზამთარში, როგორ გაბერილები გამოდიან ფუტკრები სკებიდგან და დადის გაჭირვებით იწმინდებიან ჰაერში, როგორ ეკიდება მათ უკანა ნაწილზე ძაფივით ნაკელი, რამდენს ძალაუნებურად აჯენს თოვლზე და იქ საუკუნოდ ათხოვებს ამ წუთისოფელს. აგრეთვე გადამეტს სჭამენ ფუტკრები თაფლს, როდესაც სცივათ.

*) იხ. „მწეების“ მე-23 № 1893 წ.

ძალიან თფილი სკებიც მანებელია. ფუტკრები ბარტუკობას ხელს მიჰყოფენ იმ დროს, როდესაც გარეთ სიციფეა. ბეგრ საკვებს იღებენ აგებულდებაში ბარტუკობისათვის რძის გასაკეთებლად და მუშაობის დროს გადამეტი მოთხოვნილებების დასაკმაყოფილებლად; სიციფე მათ გარეთ არ გამოუშვებს და ფალარათს უჩენს.

თფილი ამინდები ხშირად ათავისუფლებს მეფუტკრეს დარღისა და წამლობისაგან; ფუტკრები გამოდინ კარში, იწინდებიან და რჩებიან; მაგრამ მაინც კარგია განსაწმენდელი ნავარდობის შემდეგ ან სხვა წმინდა სკაში გადაიყვანოთ ფუტკარი და ან ბინა კარგად გაუწმინდოთ, გასერილი უბარტუკო ფიჭები გამოაცალოთ, ბარტუკიანი კი დანით დაფხიკოთ. სჯობია, ბუდე დააპატარაოთ, კურკუტანები დაქმანოთ, დაუწერილოთ საფრენი თფლები და ზევიღვან დათფოთ ბალიშით, ანუ ნაბდის ნაჭერით.

ფალარათისაგან დასუსტებული ფუტკრები დიდხნობამდის ვერ ღონიერდებიან; მათ მეფუტკრე უნდა წავხაროს ღონიერი სკებიდამ მოზრდილი ბარტუკებიანი ფიჭების ჩაბატებით და, თუ ესეც არ შეფარა, უნდა წაართვათ მას ღვლო და სხვებ გამოიყენოთ, ფუტკრები კი მიუმატოთ სხვა სუსტ სკებს. შემდეგ ამისა სკა და ფიჭებიც გაბანოთ კარბოლის სიმყაფე გარეულ წყალით.

ფრენის შეუძლებლობა

ეს ავადმყოფობა ემჩნევა ფუტკრებს ხშირად ნავარდობის შემდეგ; მიწაზე სკის წინ დაინახავთ მრავალ ფუტკარს ცალკე, თუ გროვად, რომლებსაც არ შეუძლიათ მალლა ჭაერში აფრენა. რომ დაუკვირდეთ, აღმოჩნდება, რომ ზოგს დაგლეჯილი აქვსთ ფრთები, ზოგს პატარა, ზოგი კი დარბის მიწაზე დიდი ვაბერილი მუცლებით. რომლებსაც დაგლეჯილი ფრთები აქვსთ, ბებრება (როგორც დაკვირვებით გაუგიათ, ფუტკარი სკოცხლობს მარტო რვა თთვეს, უმთავრესი საშოვრობაზე დიდი მუშაობის დროს ექვსი კვირაც დილია) და მოხუცებულობით კედებიან; ფრთების სიპატარავეის მიხეზი ბურნაა. ზოგნი ამბობენ, რომ ეს ავადმყოფობა ზოგიერთი ყვავილების მაწყინარი თაფლის და ყვავილის ფქვილის ბრალიად.

ყოველ შემთხვევაში, ეს სენი ძალიან მაზარალებელი არ არის და ადვილად ჰქრება.

ფუტკრების მტრები

1, ბურნა ანუ ჩრჩილი.

ბურნას უწოდებენ მეფუტკრები პატარა რუტ პებელას. მას ადვილად ნახავთ სკის ახლოს ბინდისას ანუ სანთელთან. სანთელს სხვა მრავალი წერილი პებელეიც ესევა, მაგრამ ყველა ბურნა არ არის. თფითონ ბურნა არაა მანებელი ფუტკრებისათვის, მხოლოდ მისი მატლებია, ხშირად მომსპობი მთელი სკებისა. ეს მუქთამქამლები იკვებებიან სანთლით და ფუტკრის ბარტუკის კანით, რომელიც მას რჩება ბუდეში გამოსვლის შემდეგ. ბურნის მატლები, გამოტყდებიან თუ არა კვერცხებიდგან, მაშინვე შეუღდებიან დამაქცევარ მოქმედებას. პირველად ისინი გააბმენ ქსელს (ბადეს), რომელსაც ვერ მიეკარება ფუტკარი და შემდეგ დააკეთებენ გზებს (ხერგლებს) ფიჭის ძროებში. რომ ბრძოლა მოუხერხონ, ფუტკრები სკრიან ფიჭებს მტრებისათვის გზის გადასაქრელად და ამისათვის ახდენენ როგორც მრავალ ფიჭებს, აგრეთვე ხოცენ თაფის ბარტუკებსაც და გააქვსთ სკიდგან.

თუ გაუჭირდათ ბრძოლა ფუტკრებს ამ მტრებთან, რომელნიც დიდხანს არ უნდებიან მთელი ფიჭები დაქსელონ თაფის ბადით, მაშინ სკას სრულიად სტოვებენ, გამოდიან კარში ნაყარივით და ეძებენ სხვა წმინდა ბინას.

ბურნის წინააღმდეგი საშუალება ხშირი დათვალიერებაა სკისა, გამოწმენდა მუცრისა, განსაკუთრებით, დაბნეული სანთლის ქერწლისა, რომელიც ბურნის მატლებისათვის წარჩინებული ბუდეა, გამოქრა ფიჭის დაქსელული ადგილებისა. ღონიერ ნაყრებს და რიგიანად დაქმანულს (გაგლესილს) სკებს ბურნა სრულიად ვერაფერს აკლებს.

2, მწიფობელა

მაისის დამდევიდამ სექტემბრის დამდეგამდე ჩვენში სცხოვრობს ერთნაირი ფრინველი, რომელსაც იმერეთში უწოდებენ მწიფობელას. ეს ფრინველი ფერად

მწიანეა ყვითელი ზოლებით და გრძელი ნისკარტით, დაფრინავს გუნდათ და იკვებება მწერებით. მწიფობელა აძლევს მეფუტკრეს ღიდ ზარალს და ხანდისხან, განსაკუთრებით, ნოტიო წლებში, სრულიად სპობს ფუტკრებს. გამჭრიახი მხედველობის შემწეობით, ის შორს ხედავს მფრინავ ფუტკრებს და იჭერს ჰაერში. ნადირობა ამ ფრინველზე ძლიერ აღვილია, მით უმეტეს, რომ თოფის სროლის არ ეშინია. ხეზე სხდომა გუნდათ იცის და ამისათვის ერთი სროლით ხშირად ბევრი მოიკვლის.

3. მ ე ს კ ი ა

მესკია ჭრელი ჩიტია, ვტყვება ფუტკრის უფრო ზამთარში. მარტულებით აღვილი მისატყუებელია მახვზე და დასაჭერი.

4, კრანანები (ბზიკები) და ჭიანჭველებიც არ აკლებენ ხელს ფუტკრების მტრობას, რისთვისაც მეფუტკრე უნდა სწვევდეს მათ, რამდენადაც მოუხერხდება.

5. ფუტკრის ტილი

მუყაით მეფუტკრეს ხშირად ენახულება წვრილი, მოწითალო და ტუბის მსგავსი მწერი, რომელიც აზის ფუტკრის კისერზე ან თავზე. ფუტკრებიდამ იგინი გადადიან ღედოზე და ასხდებიან თუ თავზე, თუ კისერზე და თუ კისრის ნაოჭებში; თუ ბევრი დავსია, შეუძლიათ ღედო მოკლან.

6. თ ა გ ვ ე ბ ი

თაგები ღიდი მტრებია ფუტკრებისა, განსაკუთრებით, ზამთარში. თუ შესაფალი იშოვეს, ფიჭებს სრულიად დახრავენ. ზამთრის ძილის დროს არც თვითონ ფუტკრებს აკლებენ ხელს. ამისათვის მეფუტკრე უნდა სცდილობდეს, რომ თაგეს სკაში შესაფალი არა ჰქონდეს.

7. გომფაშო

გომფაშო ძლიერ მანებებელია ზაფხულის თველ ლამეებში მიწაზე მდებარე სკებისათვის. სიცხის გამო ფუტკრები გროვად ჩამოეკიდებიან ხოლმე თვლებთან, გომფაშოები მიადგებიან და სჭამენ მუჭ-მუჭა.

კონიურული მოვლა ფუტკრისა

რომ დაუკვირდეთ ფუტკრის ცხოვრებას, როგორი ბინაც უნდა ჰქონდეს მას, ჩვენ ვხედავთ თაფლს ზევით და ბარტყების ბუდეს მის ქვეშ. მხოლოდ ძალდატანებით შეიძლება აღამიანმა შენახვინოს მას თაფლი ბუდის გვერდზე ანუ ძირს. ცარიელ ალაგებს მალა ფუტკრები სწრაფად ავსებენ თაფლით. სიცხეებში იგინი ზიან თაფლის ქვეშ, თუ ხელს არ უშლის ამგვარ მდგომარეობას სკის შენობა. ზამთარში, როდესაც მოძრაობა და გადასელა ერთი ადგილიდამ მეორეზე ძნელია, მაშინ ამგვარი მოწყობილობა სკისა მიუცილებელი საჭიროებაა; მათთვის თაფლის მოძებნა არაა საჭირო, ღირს მხოლოდ ნელ-ნელ იზიონ ზევით ფიჭაზე; თაფლისათვის შორს მოგზაურობას ასცილდებიან და აღარ მოსწყდებიან საერთო გუნდს ანუ თაფლის ადგილს; სითფო ცხადია, ზევით მიდის, რის გამოც თაფლი, გარდა იმისა, რომ კარგად ინახება, თხელია და ფუტკრებს აღარ სჭირდებათ მისი გაღობა.

უნაკლულთ ბინა, რასაკვირველია, იქნება იმისთანა, რომელიც მეფუტკრეს შეუძლია თავისუფლად, როდესაც სურს, თაფლის შენობის წაუხდენლად გადათვალთვიროს, გაბილოს, მოუაროს საჭიროების დროს. ამისთანა სკაში აღვილად უნდა შეიძლებოდეს ყოველი ფიჭის ამოღება და თავის ალაგას ჩადგმა. როდესაც ამნაირად იქნება ფუტკრების ბინა მოწყობილი, მაშინ მეფუტკრეს შეუძლია სთქვას ფუტკრები მოვაშინაურე და მათი პატრონი გავხდეთ.

დასაძლეელი სკა

დაშლა სკისა შესაძლოა მაშინ, როდესაც თვითეული ფიჭა (სარაჭა) მოთავსებულთა ცალკე ჩარჩოში და იმიანად ამოიღება. ჩარჩოები სკაში არიან მიწყობილი ერთიმეორეზე ისე, რომ შუაში ფუტკრებს აქვთ თავისუფალი სასაარულო. ჩარჩოს ზედა თავის სიფართე დამოკიდებულია ფიჭის და ფუტკრების სასაარულო ალაგის (ქუჩის) სიფართეზე. თვითეული ჩარჩოს თავის სიფართე უნდა იქმნეს უმეტესაკლებოდ სამი მეოთხედი გოჯისა (ვერშოკისა). ამნაირი ჩარჩოები ჩაიწყობა სკაში ზევიდამ, ან გვერდი-

დამ. რიცხვი მათი დამოკიდებულია ფუტკრის ლაწეზე და სიმრავლეზე. ფუტკები უნდა იყენებენ მიბმული შიგნიდან, ჩარჩოს თავის შუა ალაგას, ამისათვის ხელოვნურს, ანუ ნამდვილ ფიჭას გამდნარი წმინდა სანთლით აკვრენ აღნიშნულ ალაგას. თუ ფიჭა არ არის, მაშინ სახაზავით წმინდა სანთლის სწორ ხაზს გაავლებენ იმ ალაგას, სადაც უნდათ ფუტკრებს ფიჭები მიამბევიონ და გზას აღარ შეიშლიან.

დასაშლელი სკები ბევრნაირია. მათ შორის უმჯობესია იმისთანა, რომლის გასინჯვა ერთი შეხედვით შეიძლება ბუდის დაუმგერველად. საქმე იმაშია, რომ რომელი ჩარჩოც გინდათ, ის უნდა ამოიღოთ დანარჩენების გაუნძრევლად, თორემ თუ სხვებისაც შენძრევა და გამოღება დაგვეკარ და, ეს ძნელი იქნება და მავნებელიც.

დარეგება მეფუტკრეობის დაწეებისათვის

როდესაც მეზობლებს და ნაცნობებს ურჩევთ ფუტკრის გაშენებას, ყოველთვის გეუბნებიან: «გავაშენებდი, მაგრამ მოვლის არა გამეგება რა»-ო. საჭიროა მხოლოდ ფუტკარი იშოვოთ და მერმე თვითონ შეგასწავლის და შეგაყვარებს თავს. ფუტკარი ისეთი რამ არის მეფუტკრეობაში, რომ ყოველმა მუშა კაცმა მიუცილებლად უნდა გაიშენოს. თუ მაინც მაშინვე ვერ გადაიყვანთ კოლიდგან ჩარჩოიან სკაში, დიდი უბედურება არ მოხდება, უსარკებლოდ მაინც არ დაჩები.

იანვარი და თებერვალი კარგი დროა ფუტკრის სყიდვისათვის. სყიდვის დროს თან იყალიბეთ გამოცდილი კაცი, რომ სალი და ლონიერი ფუტკარი ამოარჩიოთ, ლონიერ ფუტკარში მეტიც რომ მისცეთ, ისა სჯობია. წაღება შეგიძლიათ, როდესაც ჯერ კიდევ თოვლია, თუმცა დაგვიანებასაც არა უშავს-რა, მხოლოდ თავდაღმა არ მოგივიდესთ დადგმა, თორემ ფიჭები პირშელმა მოვა და წახდება. შემდეგ ამისა საჭიროა მოაშაღდეს ნაყრებისათვის ბანები—აკები.

რ. ჩინლაძე.

ყ წ უ ი რ ზ ე ბ ი ა შ ი გ რ ი ა ლ რ ი .

14. ღოყყიძურის.

ბ. ღოყიძურელი ზედაყიძურის ყოყიძურის.

ყ წ უ ი რ. ხელისხიმა ხელისიყვანა რ.

15. ღოყყიძურის.

ღოყიძურელი კახიძურის ზედაყიძურის.

ყ წ უ ი რ. ხელისხიმა ხელისიყვანა რ.

16. ღოყყიძურის.

სიძურეთა ზე ჰოყიძურის ყოყიძურის ზედაყიძურის.

ყ წ უ ი რ. ხელისხიმა ხელისიყვანა რ.

17. ღოყყიძურის.

ღოყიძურელი ყოყიძურის ზედაყიძურის.

ყ წ უ ი რ. ხელისხიმა ხელისიყვანა რ.

გ ა ნ ც ხ ა დ ე ბ ა ნ ი .

სახელმძღვანელონი,

დაწეობანი იაკობ გოგებაშვილის მიერ.

დედ-ენს, ანუ ანბანი და პირველი საკითხავი წიგნი, საერო და სამრევლო სკოლებში სახმარებელი, მეცხრე შევსებული გამოცემა, დაბეჭდილი წერა-კითხვის საზოგადოების მიერ. ამ გამოცემაში ჩართულია თავში სახატავი სურათები და ბოლოში საწერი დედანი, ასე, რომ ამ წიგნის მხმარებელთ აღარ მოუნდებათ სყიდვა არც სახატავებისა და არც დედნისა. შასი ისევ ექვსი შაურია, ყლით ორი აბანი. ეს წიგნი მოწონებულია და მართულის ენის სახელმძღვანელოდ დანიშნული განათლების სამინისტროს მიერ და უწყისის სინოდისაგან... შინც ერთად იყიდის ოც და ათსან მეტს ცალსა, წიგნი დაეთმობა ხუთ შაურათ, ყლით 33 კაპ.

გუნიშის შარტი, ანუ საკითხავი წიგნი, უმცროსს კლასში სახმარებელი, მეშვიდე გამოცემა, შემკული სურათებით და საქართველოს ქართით,

დაბეჭდილია წერა-კითხვის საზოგადოების მიერ. შასი ყლით ოთხი-აბაზ უხალსუნი (90 კაპ). უყდოთ ეს გამოცემა არ ისყიდება. მინც ერთად იყიდის ათს ცალსა, წიგნი დაეთმობა ოთხ აბაზად, ვინც ოცსა—თუთხმეტ შაურად და ვინც ოც-და-ათსა—თოთხმეტ შაურად. ეს წიგნიც მოწონებულია სამინისტროსაგან, როგორც „მწვენიერი სახელმძღვანელო ქართულის ენისა“ და აგრეთვე უწყიდესი სინოდისაგან.

ქ მ ქ მ რ ი, ანუ ანბანი და პირველი საკითხავი წიგნი, სახლობაში სახმარებელი, გამოცემა მეშვიდე, ფასი ორი შაური; ნარდათ 8 კაპეიკი.

ქ მ ნ ე საყმაწვილო მოთხრობათა ბუნების მეცნიერებიდგან, მესამე გამოცემა, სურათებიანი, ფასი ათი შაური, ვინც ნალდს ფულზედ იყიდის ათს ცალსა, ცხრა შაურად მიეცემა წიგნი, ვინც ოცსა, ორ აბაზათ. წიგნი მოწონებულია როგორც სამინისტროსაგან, ისე სინოდისაგანა.

ხ მ მ ლ ი, ანუ რჩეულთა ლექსთა კრება მოზრდილ ყრმათათვის, მეორე გამოცემა, ფასი ექვსი შაური. მოწონებულია სამინისტროსა და სინოდისაგან.

ქ უ ნ ე უ ლ ე, ანუ საყმაწვილო მოთხრობანი, ფასი ორი აბაზი. მოწონებულია როგორც სამინისტროსაგან, ისე სინოდისაგან.

ი ე ნ ნ ნ ა მ რ ა ჰ მ მ ნ ე? მოთხრობა მოზრდილი ყმაწვილებისათვის, ფასი ორი შაური.

ხ ა ტ ი ს მ ი მ მ მ ი? საყმაწვილო მოთხრობა, ფასი ერთი შაური.

ა ს კ ი ნ ი ს მ ი საყმაწვილო მოთხრობა მეფე მრეკლეს სურათით და ქარტით, ფასი ორი შაური.

მ ი რ ი თ ა დ ი უ კ უ ლ მ მ რ თ მ ბ, პუბლიცისტური წერილი დედა-ენის მნიშვნელობის შესახებ კერძო აღამიანის და მთელის ერის ცხოვრებასა და წარმატებაში, ფასი ერთი აბაზი...

РУССКОЕ СЛОВО, часть первая, издание четвертое, цѣна тридцать копеекъ, въ переплетѣ 40 копеекъ.

РУССКОЕ СЛОВО, часть вторая, издание третье, цѣна 40 копеекъ. Въ переплетѣ 50 коп.

РУКОВОДСТВО для учащихся къ преподаванію русскаго языка по „Русскому Слову“, цѣна 50 коп.

Объ части «Русскаго Слова» одобрены въ качествѣ учебнаго руководства по русскому языку для грузинскихъ школъ, а «Руководство для учащихся» одобрено для библиотекъ низшихъ и среднихъ учебныхъ заведеній всего Кавказскаго учебнаго округа, и то и другое одобрено учебнымъ Начальствомъ, съ утвержденія Господина Главноначальствующаго. (Смотри „Сборникъ“ распоряженій по управленію Кавказскимъ Учебнымъ округомъ стран. 1965 и 1967).

Равнымъ образомъ одобрено и рекомендовано Русское Слово» духовнымъ учебнымъ Начальствомъ.

მიიღება ხელის-მოწერა 1894 წლისათვის ორ კვირულ გამოცემათა ქართულს

„მწვემს“-ზე

რუსულ «П А С Т Ы Р Ь»-ზედ

მიზანი და დანიშნულება გაზეთისა: 1) შეატყობინოს სამღვდლო და საერო წოდებას ყველა განკარგულება და მოქმედება უმაღლესთა სასულიერო და საერო მართებლობათა, კონსისტორიითა და მღვდელ-მთავართა; 2) გააერცელოს ქართველ სასულიერო წოდებაში და ხალხში სალიტერატურო სწავლა და ცოდნა საეკლესიო და საზოგადოებრივი ცხოვრების კითხვათა შესახებ; 3) გააერცელოს საქართველოს სამღვდლო და საერო წოდებაში სწავლა და მეცნიერება ქრისტიანობრივი კეთილ ზნეობისა და სარწმუნოებისა და 4) აუხსნას და განუმარტოს სამღვდლო და საეკლესიო მოსამსახურე პირთა ზოგიერთი საეჭვო კითხვები, რომელთა ცოდნა მიუცილებელ საჭიროებას შეადგენს მათთვის მტკიცედ მათი მოვალეობის აღსრულებისათვის.

მიზანი და დანიშნულება რუსული გამოცემისა ზემოხსენებულის პროგრამის აღსრულების გარდა არის—1) შეატყობინოს რუსეთის სასულიერო და საერო წოდებას შინაარსი შესანიშნავ და საინტერესო «მწვემს»-ში დაბეჭდილ სტატიებისა; 2) გააცნოს რუსეთის სასულიერო და საერო წოდებას საქართველო, ეს დაშორებული კუთხე რუსეთის იმპერიისა და საქართველოს სასულიერო და საერო წოდება ქართული გამოცემის საშუალებით გააცნოს რუსეთის სასულიერო მწერლობას ღ ხალხის ცხოვრებას.

ფასი ქუონალისა:

12 თვით «მწვემსი» 5 მ. | 6 თვით «მწვემსი» 3 მ.
 — „ ორივე გამოცემა 6 „ — „ ორივე გამოცემა 4 „
 — „ რუსული „ 3 მ. — „ რუსული „ 2 მ.

სოფლის მასწავლებელთ «მწვემსი» დაეთმობათ მთელის წლით სამ მ ა ნ ე თ ა დ .

რედაქციას აქვს კანტორები: ქუთაისში ხანანაშვილების სახლებში და ყვირილაში რედაქტორის საკუთარს სახლებში.

მაზეთზე ხელის-მოწერა შეიძლება როგორც ყვირილაში, აგრეთვე ქუთაისშიც.

ზარეშე მცხოვრებთა ყურნალის დაბარება შეუძლიათ ამ აღრესით: Въ Квирилы, въ редакцію газеты и журнала „МЦКЕМСИ“ и «ПАСТЫРЬ».

შეიღება ხელის-მოწერა 1893 წლისათვის ორ თვიურ საყმაწვილო სურათებიან ყურნალ

„მედიკალი“

წელიწადში გამოვა სულ 6 წიგნი, და თითო წიგნში იქნება ოთხი-ხუთამდე ნაბეჭდი თავახი, ანუ 64—80-დე გვერდი დიდის ფორმატისა.

«ჯეჯილში» დაიბეჭდება: მოთხრობანი, ლექსები, ზღაპრები, მოგზაურობის და შესანიშნავ-კაცო-ცხოვრების აღწერა, პოემები, მოკლე ამბები, სამეცნიერო წერილები, საბავშვო სათამაშონი და სავარჯიშონი, სამათემატიკო ამოცანები, იგავეები, ანდაზები, გამოცანები, ნარევი, რებუსები და სიმღერები ნოტებით.

ყურნალში მონაწილეობის მიღება აღვეითქვეს ყველა ჩვენმა საუკეთესო მწერლებმა.

ყურნალი «ჯეჯილი» თბილისში დატარებით ეღირება—3 მანეთი, თბილის გარეშე გაგზავნილთ 4 მან.

ცალკე ნომრის ფასი იქნება 60 კაპ. ხელის მოწერა შეიძლება მხოლოდ წლით და ნახევარი წლით.

რედაქტორი-გამომცემელი ან. თ. წაკეთლასა.
(3—3)

სამეცნიერო და სალიტერატურო ნახატებიანი გაზეთი

„მედიკალი“

გამოვა 1894 წლიდან ყოველ კვირაში ერთხელ ერთიდან სამ თავახამდის იმავე პროგრამით.

რედაქცია ყოველ-ღონისძიებას ხმარობს გააუმჯობესოს შინაარსი და სახე გაზეთისა. ამ განზრახვით მან დაიბარა პეტერბურლიდან მრავალი საუკეთესო ცინკზე და სპილენძზე მოჭრილი მხატვრობა.

წლიურად ეღირება გაუგზავნელად შეიდი მანეთი, ხოლო გაგზავნილთ 8 მან. ნახევარის წლისა გაუ-

გზავნელად სამი მან. და ათი შაური, გაგზავნილთ ოთხი მანეთი; სამი თვისა გაუგზავნელად ორი მან. გაგზავნილთ სამი მან. თითო ნომერი აახათ.

ხელის მოწერა მიიღება

ტფილისში არწუნისსეულ ქარვასლის ქართულ სახლობო სამკითხველოში და «წერა-კითხვის საზოგადოების» კანცელარიაში. ქალაქს გარეშე ხელის მომწერნი უნდა მიიქცენ «კვალის» რედაქციაში Тифлисъ, Редакція «КВАЛИ».

4—3

1894 წლის იანვრიდან

გამოვა ყოველ თთვიური ქართული ყურნალი

„მოამბე“

შემდეგის პროგრამით:

I სიტყვა-გაზმული მწერლობა ორაგინალი და ნათარგმნი რუსულიდან და უცხო ენებიდან: რომანები, მოთხრობები, ამბები, ლექსები, პოემები, დრამატული თხზულებანი და სახლობო სიტყვიერების ნაწარმოები.

II ისტორია, გეოგრაფია, არქეოლოგია, ბოგრაფია შესანიშნავის კაცებისა, საერო მეურნეობა, მართლ-მთაჯულება, შესანიშნავი სამსჯავრო პროცესები

III სასოფლო მეურნეობა: სასოფლო მეურნეობისა და მრეწველობის შესახებ სტატიები და კორესპონდენციები.

IV კრიტიკა და ბიბლიოგრაფია ქართული, რუსული და უცხოეთის სალიტერატურო და სამეცნიერო თხზულებათა შესახებ.

V ქრონიკა: ახალი ამბები შინაურის და უცხო ქვეყნების ცხოვრებიდან.

VI ნაკვეთი.

VII განცხადებანი.

ფასი მუხანაღისა გაგზავნილთ:

ერთის წლით—10 მან., ექვსის თთვით—6 მანეთი, სამის თთვით 4 მანეთი.

ხელის მოწერა მიიღება თვით რედაქციაში, რომელსაც უნდა მიმართოს შემდეგის აღრესით:

Въ Тифлисъ. Въ редакцію грузинскаго журнала «МОАМБЭ».

4—4